

популяційні процеси при розведенні тварин. Київ : Аграрна наука. 1997. 479 с.

4. Бондарчук Л. В. Продуктивне довголіття корів різної породно́ї належності. *Вісник СДАУ. Серія Тваринництво*. 2001. Вип.5. С. 11-13.

5. Шкурко Т. П. Продуктивне використання корів молочних порід: монографія. Дніпропетровськ, 2009. 240 с.

6. Богданов Е. А. Как можно ускорить совершенствование и создание племенных стад и пород: Разведение по линиям. 2-е изд. (с доп.). Москва-Петербург : Госиздат. 1923. 248 с.

7. Буркат В. П. Новые элементы работы с заводскими семействами и линиями. Селекция молочного скота. Ленинград : Колос. 1984. С. 121-128.

8. Дедов М. Д., Сивкин Н. В. Разведение по линиям в молочном скотоводстве. *Зоотехния*. 2006. № 4. С. 2-4.

9. Лакин Г. Ф. Биометрия. 4-е изд., перераб. и доп. Москва : Высшая школа. 1990. 352 с.

Шуляр Альона

к. с.-г. н., старший викладач

Ткачук Володимир

к. с.-г. н., доцент

Житомирський національний агроекологічний університет

Житомир, Україна

ОЦІНКА КОРІВ ЗА ПРИДАТНІСТЮ ДО МАШИННОГО ДОЇННЯ

Доїння корів – це один з найважливіших елементів у єдиній технологічній лінії виробництва молока. На частку цього процесу припадає близько 40-45% загальних витрат праці на молочних фермах [3, 5].

Для збереження високої молочної продуктивності з комплексу технологічних ознак корів важливе значення має придатність корів до машинного доїння, яка визначається як за морфологічними ознаками вим'я, так і за властивостями молоковіддачі.

Придатність корів до машинного доїння визначається такими вимогами: вим'я повинне бути симетричне і рівномірно розвинене, добре прикріплене до тулуба з середніми за величиною і правильно поставленими дійками циліндричної форми. Найбільш бажаними є ванно- і чашоподібна форми вим'я, яке щільно, без видимого переходу, прилягає до черева [1, 4].

Тому метою наших досліджень була оцінка корів української червоно-рябої молочної породи за придатністю до машинного доїння в умовах ТОВ «Агрокультура-Полісся» Овруцького району Житомирської області.

Функціональні властивості вим'я досліджували на 2-3 місяцях лактації (з 40 по 100 день) [2]. Окомірну оцінку форми вим'я уточнювали за співвідношенням його

довжини і ширини. Якщо його довжина не перевищувала ширину на 5%, таке вим'я відносили до круглого, від 5 до 15% – до чашоподібного, 15% і більше – до ванноподібного.

Молочне скотарство ТОВ «Агрокультура-Полісся» представлене великою рогатою худобою української чорно-рябої та червоно-рябої молочних порід. Система утримання корів прив'язна, стійлово-вигульна. Вигул відбувається на спеціальних майданчиках у зимовий період, влітку – це пасовищне утримання. Молодняк утримують цілорічно безприв'язно на глибокій підстилці, телят – у індивідуальних клітках в окремому приміщенні. Процеси кормороздавання, водонапування, доїння, гноєвидалення механізовані.

У ТОВ «Агрокультура-Полісся» процес доїння механізований, використовуються доїльні апарати дво- і тритактного типу. Видоювання молока від корів відбувається у стійлах. Далі молоко по трубопроводу транспортується у молочне відділення, де додатково очищається, охолоджується (до температури 4°C) і зберігається до моменту відправлення на молокопереробне підприємство у танках-охолоджувачах іноземного виробництва.

У даному господарстві кратність доїння встановлена така, щоб у проміжках між доїннями вим'я заповнювалося молоком і молокоутворення не загальмовувалося. Тому корів доять двічі на добу, новотільних 3 рази, а перед запуском число доїнь поступово скорочують.

У ТОВ «Агрокультура-Полісся» проводять масаж вимені, оскільки він сприятливо впливає на повноту видоювання і вміст жиру в молоці, адже надій підвищується на 8-12% і вміст жиру в молоці до 1%. Бо в перших порціях молока міститься 0,5-0,7% жиру, а в останніх 8-12%. Масаж вимені сприятливо діє на розвиток молочної залози, покращує кровообіг і підсилює надходження поживних речовин до нього. Обмивання вимені і попередній масаж – подразники рефлексу молоковіддачі. Дія масажу в основному носить рефлекторний характер. Масаж впливає на тонус гладких м'язів протоків і цистерн. Вважається, що заключний масаж сприяє виділенню найбільш жирного молока.

У даному господарстві оператори машинного доїння проводять здоювання перших цівок молока у спеціальну кружку, оскільки це дозволяє виявити захворювання корови на мастит (за наявністю у молоці пластівців, домішок крові, слизу та інших змін). Тут не здоюють перші цівки на підлогу, так як молоко хворих корів може бути джерелом розповсюдження інфекції.

Для підвищення ефективності використання доїльного обладнання потрібно вести відбір корів, придатних до машинного доїння. В умовах ТОВ «Агрокультура-Полісся» Овруцького району Житомирської області було вивчено показники молочної продуктивності корів залежно від їх форми вим'я. Встановлено, що найвищий надій був у корів з ванноподібною формою вим'я і складав 5180 кг молока за лактацію. Високостовірною різниця між коровами з різною формою вим'я встановлена за надоем ($P < 0,001$). Так, корови з ванноподібною формою вим'я з високою достовірністю переважали корів з чашоподібним та округлим вим'ям відповідно на 185 та 318 кг. За відсотком жирності молока та молочним жиром достовірної різниці не виявлено.

За результатами досліджень продуктивних якостей корів другої лактації встановлено, що корови з чашоподібною формою вим'я на 99 кг переважали своїх

ровесниць з ванноподібною формою та на 246 кг аналогів з округлою формою за достовірної різниці ($P < 0,01-0,001$). Жирномолочність корів з різною формою вим'я практично не відрізнялася і була в межах 3,97-3,99%.

За третю лактацію спостерігається аналогічна закономірність, як і за першу лактацію, а саме найвищий надій (5640 кг) і найбільший вихід молочного жиру (227 кг) мали корови з ванноподібною формою вим'я. Найменший надій та вихід молочного жиру за лактацію мали корови з округлою формою вим'я. Жирномолочність корів практично не відрізнялася. Різниця між коровами з різною формою вим'я була високодостовірною за надоем ($P < 0,001$).

За результатами досліджень встановлено, що корови з ванноподібною формою вим'я мали найбільшу інтенсивність виведення молока – 1,88 кг/хв, що на 0,17 кг/хв більше, ніж від корів з чашоподібним вим'ям та на 0,22 кг/хв, ніж від корів з округлим вим'ям при достовірній різниці ($P < 0,05-0,01$). Коефіцієнти варіації коливалися за швидкістю молоковіддачі в межах 23,9-25,7 %.

В умовах ТОВ «Агрокультура-Полісся» за конкурентоздатністю перевагу мали корови української червоно-рябої молочної породи з ванноподібною формою вим'я. Від кожної корови з цією формою вим'я отримано 9504 грн. чистого прибутку при рівні рентабельності 18,4%, що на 1067 грн. і 1,7% більше, ніж від корів з чашоподібною та на 1766 грн. і 3,0% більше, ніж від корів з округлою формами вим'я.

Список використаних джерел

1. Башенко М. І. Шляхи поліпшення морфологічних ознак вимені. *Розведення і генетика тварин*. 2007. 41. С. 11-13.
2. Оценка вымени и молокоотдачи коров молочных и молочно-мясных пород : методические рекомендации. Латвийская с.-х. академия. Москва : Колос, 1970. 39 с.
3. Пелехатий М. С., Шуляр А. Л. Морфо-функціональні властивості вим'я корів новостворених українських молочних порід. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету*. 2011. 11 (51). С. 108-117.
4. Селекційно-генетичні прийоми створення високопродуктивного породного масиву та заводських стад молочної худоби : монографія ; за ред. М. С. Пелехатого. Житомир : Полісся, 2013. 332 с.
5. Шевченко І. А., Алієв Е. Б. Підвищення якості використання технологічного процесу машинного доїння. *Вісник аграрної науки*. 2012. № 6. С. 57-59.

